

บทที่ 3

การวิเคราะห์รายการบัญชีและการจัดหางบการเงิน

การศึกษาเรื่อง การบัญชีสวนส้ม ได้ทำการศึกษาจากลักษณะการดำเนินงานของสวนส้ม
ธนาธร โดยการสัมภาษณ์ คุณบัณฑิต จิระวัฒนากุล ประธานกรรมการ คุณสายจิต วัฒนาการ
กรรมการผู้จัดการ คุณลัดดา สอนสุภา สมุหบัญชี และพนักงานบัญชี จำนวน 3 คน ตลอดจนสังเกต
จากขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชี และนำเสนอข้อมูลในรูปของรายงาน
ทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ประวัติของสวนส้มธนาธร

สวนส้มธนาธรเริ่มก่อตั้งริเริ่มปลูกส้มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2519 โดยคุณบัณฑิต จิระวัฒนากุล
เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครและย้ายมาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี 2504 ในปลายปี 2518
คุณบัณฑิต จิระวัฒนากุล ได้ซื้ออาชีพการซื้อส้มในท้องถิ่นเป็นทั้งลูกค้าและคนงานของสวน ทั้งที่
สวนวังน้ำค้างและสวนคอยทองในปัจจุบัน จากการที่ได้เข้าไปคลุกคลีในสวนจึงทราบถึงปัญหา
และเรื่องทางการตลาด ทำให้เกิดแรงบันดาลใจอยากทำสวนส้มเป็นของตัวเองบ้าง จนกระทั่งปี
2519 จึงได้ขึ้นมาที่อำเภอฝางและร่วมทุนกับเจ้าของสวนส้มคอยทองซื้อพื้นที่จำนวน 66 ไร่ ที่บ้าน
ห้วยไคร้ ตำบลแม่สูน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งต่อมาเจ้าของสวนส้มคอยทองได้ขอลอน
ตัวไป

สวนส้มแรกเริ่มต้นที่บ้านห้วยไคร้ จำนวน 66 ไร่ โดยปลูกส้มพันธุ์ส้มเขียวหวาน(ผิวทอง)
เป็นพันธุ์แรกผลผลิตเริ่มแรกปี2522 ปริมาณผลผลิตและราคาในตลาดขณะนั้นทำให้คุณบัณฑิต
จิระวัฒนากุล มีกำลังที่จะขยายสวนต่อไปอีก โดยการซื้อที่ใกล้เคียงเพิ่มครั้งละ 20 – 30 ไร่ ปลูกส้ม
เขียวหวานเพิ่มไปทุกปี ปัจจุบันสวนห้วยไคร้ปลูกส้มส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ส้มเขียวหวาน(ผิวทอง)
ประมาณ 150 ไร่

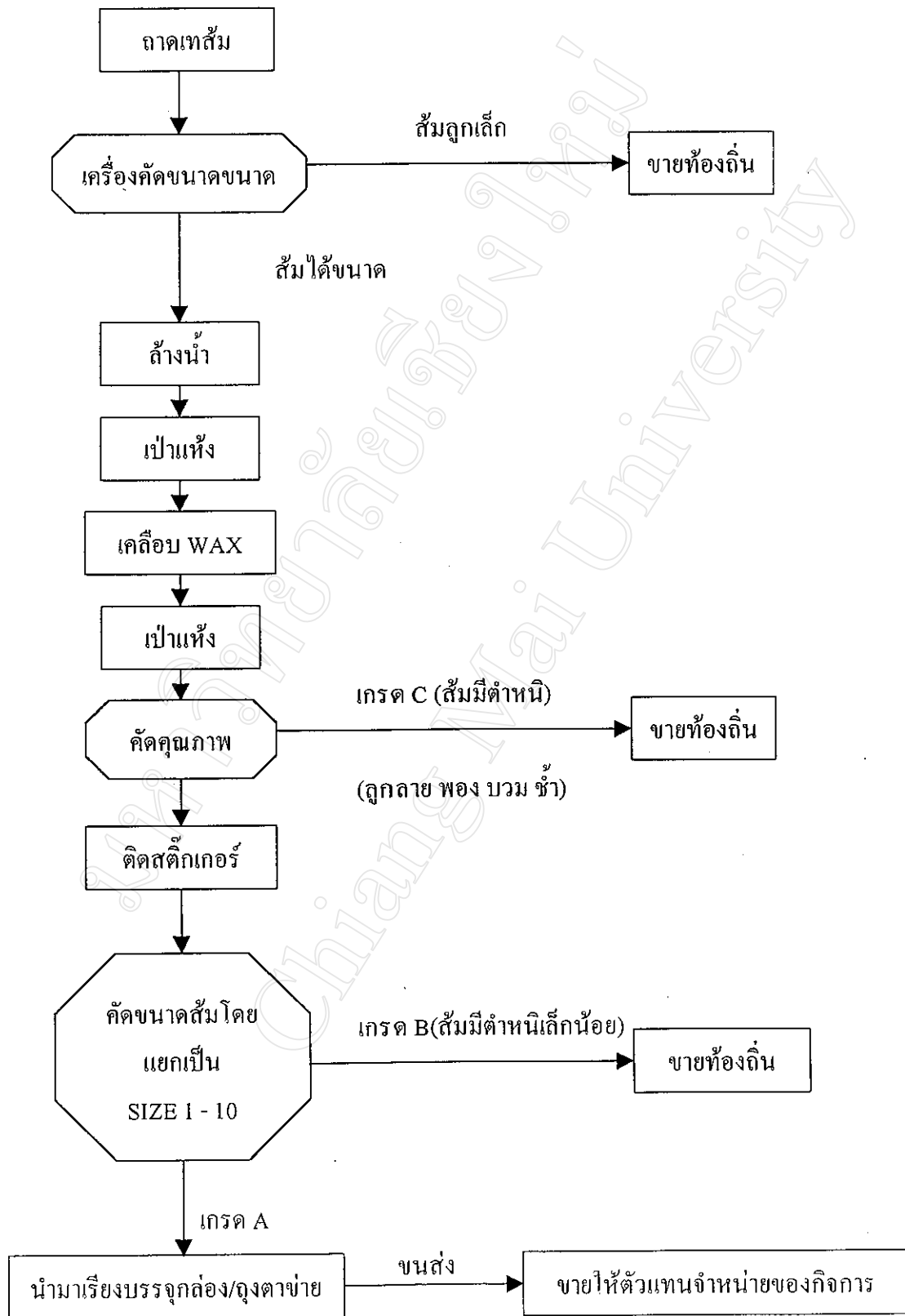
ปี 2527 ได้ทำการเช่าพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติลุ่มน้ำแม่ฝาง เขตตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 701 ไร่ เพื่อขยายการเพาะปลูก ช่วงแรกเป็นพันธุ์ส้มเขียวหวาน ต่อมาได้มี
โอกาสไปดูงานต่างประเทศ เช่น อิสราเอล ออสเตรเลีย จีนแดง ญี่ปุ่น และอเมริกา ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
ส้มพันธุ์ต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ดินต่อของส้มชนิดอื่นมาทำการติดตามและเทียบยอด เพื่อช่วยให้
ต้นส้มมีอายุยืนให้ผลผลิตและรสชาติ จึงได้มีการพัฒนาการเพาะพันธุ์ต้นกล้าจากเดิมที่ปลูกด้วย
กิ่งตอนเปลี่ยนมาเป็นการใช้ดินต่อเทียบยอดพันธุ์ดีแทน นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาว่าส้มพันธุ์

ไหนที่เหมาะสมจะปลูกแทนส้มเขียวหวาน(ผิวทอง) เพื่อที่จะให้ผู้บริโภคในประเทศได้บริโภคของดีราคาถูก และยังพยายามหาพันธุ์ส้มมาจากต่างประเทศเพื่อขยายสายพันธุ์เพาะปลูกในประเทศไทย ปัจจุบันที่สวนส้มธารรมีพันธุ์ส้มทั้งหมดเกือบ 40 พันธุ์ที่อยู่ระหว่างการทดลองและขยายสายพันธุ์ส้มต่าง ๆ ที่ได้มาจากประเทศอิสราเอล ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น แต่ก็มีส่วนที่ทำการเพาะปลูกเมล็ดพันธุ์เอง สวนส้มธารรมีประกอบกิจการในลักษณะธุรกิจเจ้าของคนเดียวมาตั้งแต่เริ่มแรกดำเนินงานโดย คุณบัณฑิต จิระวัฒนากุล ซึ่งเริ่มต้นมาจากธุรกิจขนาดเล็กมีพื้นที่เพาะปลูกไม่มากนักและมีเงินทุนจำกัด แต่อาศัยความรู้ ความชำนาญในการทำสวนตลอดจนได้รับรู้เรื่องยา ปุ๋ย จากสวนต่าง ๆ ที่เคยไปคลุกคลี ทำให้ทราบว่า การทำสวนจำเป็นที่จะต้องใช้อยู่มากจึงได้ทำการติดต่อซื้อปุ๋ย เพื่อนำมาบำรุงรักษาสวนส้มและได้เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยที่เชียงใหม่ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมาจนกระทั่งปี 2523 จึงได้ประกอบกิจการในรูปแบบของนิติบุคคลในนามของบริษัท เชียงใหม่ธารรม จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการรับขนส่งสินค้า และจำหน่ายปุ๋ยมาจนถึงปัจจุบัน แต่ในส่วนของสวนส้มยังคงดำเนินธุรกิจในลักษณะเจ้าของคนเดียวมาโดยตลอดจนกระทั่งปี 2541 จึงได้มีการจัดตั้งขึ้นในรูปแบบของนิติบุคคลในนามของบริษัท สวนส้มธารรม จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์ในการขายพืชผลทางการเกษตร แต่เนื่องจากว่าการดำเนินงานในรูปแบบบริษัทจำกัดผู้บริหารของกิจการเห็นว่ายังมีความยุ่งยากในการดำเนินงานหลาย ๆ ด้านด้วยกัน จึงยังไม่ได้ประกอบกิจการค้า แต่ยังคงดำเนินงานและจัดทำบัญชีในลักษณะของกิจการเจ้าของคนเดียวมาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีลักษณะการจัดเก็บที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นลักษณะของระบบบัญชีเดี่ยวที่มีการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะของรายรับ-รายจ่าย ในขณะที่ข้อมูลที่ควรเสนอฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ ควรจะได้มีการจัดทำตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

กระบวนการผลิตส้มของสวนส้มธารรม

ด้วยการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้งทำให้ปัจจุบันสวนส้มธารรมีส้มหลากหลายพันธุ์เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย และมีชื่อว่าคุณภาพดีทั้งรสชาติ ความหอมหวาน คือ ส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง ส้มพร้อมองค์ และส้มผิวทอง ผลผลิตของสวนเป็นที่นิยมของผู้บริโภคและเป็นที่ต้องการของตลาด จึงทำให้ต้องมีการพัฒนากระบวนการผลิตให้เกิดความรวดเร็วในการผลิตส้มออกสู่ตลาด การเก็บเกี่ยวผลผลิตของสวนส้มธารรมใช้แรงงานคนในการปลิดผลส้มลงสู่ตะกร้าเก็บส้ม และรวบรวมจัดส่งไปยังโรงคัดเกรดเพื่อผ่านกระบวนการผลิตโดยใช้เครื่องคัดเกรด ซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่กิจการนำเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต และใช้แรงงานคนเพื่อตรวจสอบคุณภาพ กระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องคัดเกรดของสวนส้มธารรมสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กระบวนการคัดเกรดส้ม

ประเภทของผลผลิต

ผลผลิตของกิจการสามารถแยกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เกรด A เป็นส้มที่ผ่านกระบวนการคัดเกรดและมีคุณภาพที่ดีที่สุด ไม่มีตำหนิ ซึ่งมีหลายขนาดด้วยกัน สิ้นค้าเกรด A กิจการจะนำมาบรรจุกล่องและถุงทั้งหมด โดยมีปริมาณน้ำหนักบรรจุประมาณ 10 กิโลกรัมต่อกล่อง และมีขนาดบรรจุตามขนาดของผลส้ม 10 ขนาด (Size) ดังนี้

No.30	ขนาดบรรจุ	30	ลูกต่อกล่อง
No.45	ขนาดบรรจุ	45	ลูกต่อกล่อง
No.54	ขนาดบรรจุ	54	ลูกต่อกล่อง
No.60	ขนาดบรรจุ	60	ลูกต่อกล่อง
No.72	ขนาดบรรจุ	72	ลูกต่อกล่อง
No.84	ขนาดบรรจุ	84	ลูกต่อกล่อง
No.105	ขนาดบรรจุ	105	ลูกต่อกล่อง
No.8x12	ขนาดบรรจุ	8	ลูกต่อถุง และ 12 ถุงต่อกล่อง
No.10x12	ขนาดบรรจุ	10	ลูกต่อถุง และ 12 ถุงต่อกล่อง
No.12x12	ขนาดบรรจุ	12	ลูกต่อถุง และ 12 ถุงต่อกล่อง

2. เกรด B เป็นส้มที่ผ่านกระบวนการคัดเกรดและคุณภาพเรียบร้อยแล้ว แต่เป็นส้มที่มีตำหนิเล็กน้อย กิจการจะไม่นำมาบรรจุกล่องหรือถุงตาข่ายแต่จะจำหน่ายตามน้ำหนักของส้มเป็นกิโลกรัม

3. เกรด C เป็นส้มที่ไม่ผ่านการคัดคุณภาพ มีตำหนิ ลูกลาย พอง บวม ช้ำ กิจการจะจำหน่ายตามน้ำหนักของส้มเป็นกิโลกรัม

4. ส้มลูกเล็ก เป็นส้มที่ไม่ได้ขนาดตามที่กิจการกำหนดไว้และจำหน่ายตามน้ำหนักของส้มเป็นกิโลกรัม

จากการศึกษาลักษณะการดำเนินงานและระบบการจัดทำบัญชีของสวนส้มธารนาร พพบว่า
กิจการมีการเพาะปลูกส้มหลายแปลงด้วยกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลของกิจการ มีราย
ละเอียด ดังนี้

ตัวอย่างการศึกษาข้อมูล จำนวน 2 แปลงด้วยกันคือ

แปลงที่ 1 สวนห้วยไคร้ ซึ่งมีพื้นที่จำนวน 150 ไร่ ลงทุนเพาะปลูกในปี 2519
ผลผลิตปีแรก พ.ศ.2522

แปลงที่ 2 สวนบ้านลาน ซึ่งมีพื้นที่จำนวน 701 ไร่ ลงทุนเพาะปลูกในปี 2527
ผลผลิตปีแรก พ.ศ.2530

ระบบการจัดทำบัญชี กิจการมีการจดบันทึกข้อมูลและจัดทำบัญชีในลักษณะของระบบ
บัญชีเดี่ยว (Single Entry System) มีเฉพาะเงินสดรับและเงินสดจ่าย โดยใช้สมุดเงินสดในการบันทึก
บัญชี

รอบระยะเวลาบัญชีที่ศึกษา เริ่มต้น 1 มีนาคม 2542 ถึงสุด 29 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งเป็นรอบ
ระยะเวลาบัญชีตามฤดูกาลของผลผลิตส้ม โดยปกติส้มจะออกดอกประมาณเดือน กุมภาพันธ์-
มีนาคม และเก็บผลผลิตได้ประมาณเดือนธันวาคม-มกราคม

ข้อมูลทางบัญชีที่ได้ศึกษามาจากการสัมภาษณ์ จากการสังเกต และจากบัญชีเดี่ยว มีดังนี้

เงินสดรับ-จ่าย	ได้มาจากข้อมูลทางบัญชีที่กิจการจัดทำตามระบบบัญชี
สินทรัพย์	ได้จากการสังเกต สอบถาม ไปศึกษาจากสถานที่จริงและ ตรวจนับได้
หนี้สิน	ได้จากการ สอบถามและจากสมุดบัญชีแยกประเภทเจ้าหนี้
ทุนของกิจการ	ได้จากการคำนวณผลต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินทั้งสิ้น ของกิจการเมื่อวันทำงบดุล

การศึกษาข้อมูลจากระบบบัญชีเดี่ยวของกิจการ รอบระยะเวลาบัญชี 1 มีนาคม 2542 ถึงสุด
29 กุมภาพันธ์ 2543 มีรายการบัญชีที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจสวนส้ม ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับเงินสดรับ - จ่าย ระหว่างงวดบัญชี

ด้านเงินสดรับ

รับค่าขายส้มเป็นเงินสด	50,892,400.00
รับชำระจากลูกค้าหนี้การค้า	<u>8,768,000.00</u>
รวมเงินสดรับ	<u>59,660,400.00</u>

ด้านเงินสดจ่าย

เงินเดือน	1,794,100.00
ค่าแรงงาน	5,595,621.00
น้ำมันเชื้อเพลิง	2,305,673.00
ค่าปุ๋ย	6,480,588.00
ค่ายากำจัดศัตรูพืช	5,787,959.00
ค่าวัสดุในการหีบห่อ	5,942,830.00
ค่าซ่อมบำรุง	213,320.00
ค่าขี้ผึ้ง (Wax)	2,706,000.00
ค่าไม้ค้ำกิ่งส้มและอุปกรณ์	1,307,972.00
ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	3,262,664.00
ค่าสาธารณูปโภค	568,364.00
ค่ายานพาหนะ 2 คัน	1,173,500.00
ค่าวัสดุสำนักงาน	20,017.00
ค่าอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน	15,650.00
ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	64,105.00
ชำระเจ้าหนี้ - ค่าวัสดุโรงงาน	837,621.00
ชำระเจ้าหนี้ - ค่าปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	610,043.00
ค่าขนส่งออก	1,267,500.00
ดอกเบี้ยจ่าย	3,435,960.67
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	57,923.00
รวมเงินสดจ่าย	<u>43,447,410.67</u>

ณ. วันที่สิ้นสุดบัญชี กิจการจะแสดงผลรายรับ> รายจ่าย = 16,212,989.33 บาท

ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์

เนื่องจากสวนสัมมนาธร เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2519 ทำให้สินทรัพย์ของกิจการบางประเภทมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งาน และบางประเภทไม่มีหลักฐานการบันทึกบัญชี การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ตั้งแต่เริ่มลงทุนมาจนถึงสิ้นงวดบัญชี ณ. 29 กุมภาพันธ์ 2543 ของสวนห้วยไคร้และสวนบ้านลาน สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย :

1. เงินสดและเงินฝากธนาคาร ซึ่งกิจการมีอยู่และสามารถนำไปใช้จ่าย ชำระหนี้ได้ทันที มียอดคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	-	4,905,836.27

2. ลูกหนี้การค้า หมายถึง ลูกหนี้ที่ยังคงค้างชำระค่าผลผลิตที่กิจการได้ขายออกไปเป็นเงินเชื่อ ซึ่งลูกค้านี้จะต้องจ่ายเงินชำระตามกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกันมียอดคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
ยอดลูกหนี้การค้า	9,380,000.00	12,160,000.00

3. สินค้าคงเหลือ ของกิจการสินค้าคงเหลือ ได้แก่ ผลผลิตที่กิจการจำหน่ายไม่หมดในงวดบัญชี หรือผลผลิตที่อยู่ในระหว่างรอการเก็บเกี่ยว และรวมถึงสินค้าที่กิจการซื้อเข้ามาเพื่อใช้ในกระบวนการเพาะปลูกส้ม แต่ใช้ไม่หมดในงวดบัญชีและยังคงเหลืออยู่ในกิจการ มี 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ปุยและยากำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอก ที่กิจการได้จัดซื้อเข้ามาเพื่อบำรุงรักษาต้นส้มให้เจริญเติบโต และยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ซึ่งกิจการได้จัดซื้อเข้ามาเพื่อกำจัดโรคและแมลงที่จะเข้าทำลายต้นส้มจนเกิดความเสียหายหรือให้ผลผลิตที่ไม่สมบูรณ์

3.2 วัสดุโรงงาน เป็นส่วนประกอบในกระบวนการผลิตส้มเพื่อออกจำหน่าย ซึ่งได้แก่

3.2.1 ขี้ผึ้ง (WAX) ซึ่งกิจการจัดซื้อเข้ามาเพื่อเคลือบผลส้มให้มีความสวยงาม และช่วยให้ผลผลิตส้มสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานยิ่งขึ้น

3.2.2 น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น ที่ใช้สำหรับเครื่องจักร เครื่องสูบน้ำ ระบบการให้น้ำ เครื่องพ่นยา เครื่องตัดหญ้า และอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องในการเพาะปลูก และผลผลิตส้มออกสู่ตลาด

3.3 ผลผลิตส้ม หมายถึง ผลผลิตส้มที่ยังอยู่บนต้นรอการเก็บเกี่ยวและผลผลิตส้มที่เก็บเกี่ยวเสร็จสิ้น แต่ยังไม่สามารถจำหน่ายได้ในงวดบัญชีนั้น ซึ่งกิจการจะจัดเก็บไว้ในอาคารเก็บผลผลิตเป็นห้องที่มีการควบคุมอุณหภูมิให้พอเหมาะสำหรับเก็บรักษาคุณภาพของส้มให้ใหม่และสดเพื่อรอการจำหน่ายต่อไป โดยปกติกิจการจะเก็บเกี่ยวผลผลิตก็ต่อเมื่อมีคำสั่งซื้อจากลูกค้า จึงไม่มีส้มจัดเก็บไว้ในอาคารเก็บผลผลิตมากนัก เว้นแต่ส้มแก่จัดไม่สามารถชะลอไว้บนต้นได้อีกต่อไปก็จะทำการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาไว้ในอาคารเก็บผลผลิต

จากการวิเคราะห์และการตรวจนับของกิจการพบว่าสินค้าคงเหลือของกิจการมียอดคงเหลือดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	540,667.00	432,867.00
วัสดุโรงงาน	238,840.00	271,950.00
ผลผลิตส้ม	8,150,000.00	8,975,000.00

4. วัสดุในการหีบห่อ ที่กิจการได้มีการจัดซื้อเข้ามา ได้แก่ สตีกเกอร์ ก่องบรรจุส้ม ถูตาข่ายบรรจุส้ม และบรรจุภัณฑ์ ชนิดต่าง ๆ ซึ่งกิจการจัดซื้อเข้ามาเพื่อใช้ในการบรรจุ หีบห่อสินค้าให้แก่ลูกค้ามียอดคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
วัสดุในการหีบห่อ	310,900.00	443,500.00

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ประกอบด้วย :

1. ที่ดิน การจัดหาที่ดินของกิจการเพื่อใช้ในการเพาะปลูกมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

แปลงที่ 1 สวนห้วยไคร้มีพื้นที่ 150 ไร่ ราคาทุน 205,000.00 บาท มีราคาซื้อขายในปัจจุบัน ไร่ละประมาณ 40,000.00 – 50,000.00 บาท

แปลงที่ 2 สวนบ้านถานมีพื้นที่ 701 ไร่ กิจการทำกรเข้าพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ถุ่มน้ำแม่ฝาง มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเพาะปลูกในลักษณะสัญญาประเภทสิทธิการเช่า มีอายุสัญญาเช่า 15 ปี และกิจการได้ทำการต่ออายุสัญญาเช่าเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ค่าสิทธิการเช่า 157,725.00 บาท อายุสัญญาเช่าคงเหลือ 10 ปี

2. อ่างเก็บน้ำ กิจการมีการขุดอ่างเก็บน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้รดต้นส้ม ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
อ่างเก็บน้ำ	2 อ่าง	3,800,000.00	7,600,000.00	20 ปี	-

3. อาคาร กิจการมีการก่อสร้างอาคารเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ ซึ่งมีทั้งอาคารสำนักงาน อาคารโรงงาน ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
อาคารสำนักงาน และที่พัก					
บ้านพักหัวหน้าคนงาน	9 หลัง	400,000.00	3,600,000.00	20 ปี	-
บ้านพักหัวหน้าคนงาน	5 หลัง	500,000.00	2,500,000.00	20 ปี	-
รวมห้องทำงาน					
บ้านพักคนงาน 15 ครอบครัว 3 หลัง		540,000.00	1,620,000.00	20 ปี	-
บ้านพักคนงาน 20 ครอบครัว 6 หลัง		700,000.00	4,200,000.00	20 ปี	-
อาคารโรงงาน					
โกดังเก็บของ	5 หลัง	250,000.00	1,250,000.00	20 ปี	-
ห้องเก็บเครื่องสูบน้ำ	5 หลัง	200,000.00	1,000,000.00	20 ปี	-
อาคารเก็บผลผลิต	1 หลัง	1,500,000.00	1,500,000.00	20 ปี	-
อาคารคัดเกรดผลผลิต	1 หลัง	2,000,000.00	2,000,000.00	20 ปี	-

4. เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร ในการเพาะปลูกกิจการจำเป็นที่จะต้องจัดเตรียม เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทำสวนส้มและใช้ในการผลิตส้มให้อยู่ใน สภาพพร้อมที่จะขายได้ ซึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่กิจการมีอยู่ ได้แก่

4.1 เครื่องคัดเกรด เป็นเครื่องจักรที่กิจการมีไว้เพื่อช่วยในการคัดขนาดส้มที่ เก็บเกี่ยวเสร็จสิ้น ให้ได้ขนาดตามที่กิจการกำหนดไว้ คือ 10 ขนาด เพื่อความรวดเร็วในการคัดขนาด ผลผลิตส้มออกสู่ตลาด ซึ่งกิจการมีใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
เครื่องคัดเกรด	2 เครื่อง	12,000,000.00	24,000,000.00	20 ปี	200,000.00

4.2 เครื่องสูบน้ำและตัวบ่ม กิจการมีไว้สูบน้ำจากแหล่งน้ำขึ้นมาเพื่อใช้รดต้นส้ม โดยใช้สปริงเกอร์ กิจการมีการจัดซื้อเครื่องสูบน้ำและตัวบ่มเข้ามาใช้ในการดำเนินงานที่มีอยู่ใน ปัจจุบัน ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
เครื่องสูบน้ำ	5 ชุด	320,000.00	1,600,000.00	5 ปี	-
เครื่องสูบน้ำไฟฟ้า	5 ชุด	580,000.00	2,900,000.00	5 ปี	-

4.3 ระบบการให้น้ำ การให้น้ำต้นส้มกิจการใช้แบบ Overhead Sprinkler ซึ่งเป็น ระบบการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ที่มีหัวพ่นน้ำขนาดใหญ่พ่นเหนือพุ่มต้น รายจ่ายเกี่ยวกับระบบการ ให้น้ำมี ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
ท่อเมน	6,000 เมตร	1,750.00	10,500,000.00	12 ปี	-
ท่อสำหรับ สปริงเกอร์รวมค่าแรง	150 ไร่	19,500.00	2,925,000.00	12 ปี	-
ท่อสำหรับ สปริงเกอร์รุ่นใหม่(คอมพิวเตอร์)	700 ไร่	23,000.00	16,100,000.00	12 ปี	-

4.4 เครื่องพ่นยา กิจกรรมจัดซื้อมาเพื่อใช้ในการพ่นสารเคมี ยาฆ่าแมลง และสารป้องกันกำจัดโรคต่าง ๆ ที่เข้าทำลายส้มมีรายละเอียด ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
เครื่องพ่นยาระบบเก่า	3 คัน	350,000.00	1,050,000.00	5 ปี	-
เครื่องพ่นยาระบบใหม่	5 คัน	540,000.00	2,700,000.00	5 ปี	-
เครื่องพ่นยา (ชนิดใหม่แบบใช้ลมเป่า)	7 คัน	750,000.00	5,250,000.00	5 ปี	-

4.5 เครื่องตัดหญ้า กิจกรรมมีไว้เพื่อใช้ในการกำจัดวัชพืชบริเวณสวนส้ม ซึ่งกิจกรรมมีอยู่ในปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
เครื่องตัดหญ้า	20 เครื่อง	23,500.00	470,000.00	6 ปี	-

4.6 เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ที่กิจกรรมมีไว้ใช้ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสวนส้ม ซึ่งกิจกรรมมีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วย กรรไกรตัดกิ่ง ถุงเก็บส้ม ตะกร้าเก็บส้ม จอบ เสียม และคราด ราคาทุนและปริมาณของสินทรัพย์เหล่านี้ กิจกรรมไม่ได้มีการบันทึกไว้ในทะเบียนทรัพย์สิน และไม่สามารถประมาณราคาทุนได้อย่างน่าเชื่อถือ

5. อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน เป็นสินทรัพย์ถาวรที่กิจการมีไว้ใช้ภายในสำนักงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ซึ่งราคาทุนของอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานจะประกอบไปด้วยราคาซื้อบวกกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการติดตั้ง ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการได้มาของสินทรัพย์ อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานที่กิจการมีอยู่ในปัจจุบันและสามารถตรวจนับได้มี ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
เครื่องคอมพิวเตอร์	5 เครื่อง	32,500.00	162,500.00	5 ปี	2,500
เครื่องคิดเลข	20 เครื่อง	1,800.00	36,000.00	5 ปี	-
เครื่องพิมพ์ดีด	5 เครื่อง	4,650.00	23,250.00	5 ปี	-
เครื่องโทรสาร	5 เครื่อง	4,600.00	23,000.00	5 ปี	-
ตู้เซฟ	1 ตู้	16,820.00	16,820.00	5 ปี	-
ตู้เก็บเอกสาร	5 ตู้	2,600.00	13,000.00	5 ปี	-
โต๊ะหัวหน้าคนงาน	5 ตัว	4,400.00	22,000.00	5 ปี	-
เก้าอี้หัวหน้าคนงาน	5 ตัว	1,500.00	7,500.00	5 ปี	-
โทรศัพท์	10 เครื่อง	2,200.00	22,000.00	5 ปี	-
แอร์	5 เครื่อง	14,500.00	72,500.00	5 ปี	-
เก้าอี้สำนักงาน	25 ตัว	730.00	18,250.00	5 ปี	-
โต๊ะทำงาน	10 ตัว	1,650.00	16,500.00	5 ปี	-

6. ยานพาหนะ กิจการมีไว้เพื่อขนส่งผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ไปยังอาคารคัดเกรด อาคารเก็บผลผลิต รวมทั้งใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสวนส้มมีรายละเอียด ดังนี้

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคาทุน	อายุการใช้งาน	ราคาซาก
รถยนต์บรรทุก 4 ล้อ	6 คัน	420,000.00	2,520,000.00	5 ปี	50,000.00
รถกระบะบรรทุก(ปิคอัพ)	7 คัน	320,000.00	2,240,000.00	5 ปี	30,000.00
รถเกษตร(อีแต๋น)	8 คัน	170,000.00	1,360,000.00	5 ปี	10,000.00
รถจักรยานยนต์	20 คัน	35,000.00	700,000.00	5 ปี	5,000.00
รถแทรกเตอร์	5 คัน	870,000.00	4,350,000.00	5 ปี	20,000.00

สินทรัพย์อื่น ประกอบด้วย :

1. ใช้จ่ายลงทุนในการเพาะปลูกของปีที่ 1 – 2 ถือเป็นรายจ่ายรอการตัดบัญชี เพราะเป็นรายจ่ายที่จ่ายไปเพื่อให้ต้นส้มมีการเจริญเติบโตอยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้ผลผลิตในปีที่ 3 และปีต่อๆ ไปในอนาคต ซึ่งได้แก่ ใช้จ่ายลงทุนในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในช่วงปีที่ 1 – 2 ของการเพาะปลูก ใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกของกิจการที่สามารถรวบรวมได้มี ดังนี้

รายการ	จำนวนต่อไร่	ราคา/หน่วย	ราคาทุน
กิ่งพันธุ์ส้ม 150 ไร่	60 ต้น	15.00	135,000.00
กิ่งพันธุ์ส้ม 700 ไร่	80 ต้น	70.00	3,920,000.00

ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน

หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง ภาระผูกพันที่กิจการจะต้องชำระภายในเวลา 1 ปี ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการในปัจจุบันมีรายละเอียด ดังนี้

เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ซึ่งเป็นเงินที่กิจการได้ทำสัญญาข้อตกลงกับธนาคารในการขอเบิกเงินเกินกว่าเงินที่มีอยู่ในบัญชีของกิจการ ซึ่งมียอดคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
ยอดเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	-	20,112,632.66

เจ้าหนี้การค้า เป็นเจ้าหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าและบริการจากผู้อื่นมาเป็นเงินเชื่อ ซึ่งมียอดคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
เจ้าหนี้ - ค่าปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	610,043.00	562,869.00
เจ้าหนี้ - ค่าวัสดุโรงงาน	837,621.00	105,700.00

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ถึงกำหนดชำระเงินแล้ว แต่กิจการยังไม่ได้ชำระเงิน ซึ่งกิจการมียอดค่าใช้จ่ายค้างจ่ายคงเหลือ ดังนี้

	ต้นงวด	ปลายงวด
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	28,232.00	37,030.00

รายละเอียดเพิ่มเติม

รายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น แต่กิจการไม่ได้บันทึกไว้ในสมุดรับ – จ่ายเงินสด สามารถสรุปได้ ดังนี้

ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์

การจัดซื้อสินทรัพย์ถาวรเพื่อใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ไม่ได้มีการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งสินทรัพย์ถาวรทุกประเภท ยกเว้น ที่ดินซึ่งมีอายุการใช้งานไม่จำกัด จะต้องมีการปันส่วนมูลค่าของสินทรัพย์ที่เสื่อมสภาพอย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ตามที่ได้ประมาณการไว้ และถือเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งนี้เพื่อจะได้สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่กิจการได้รับจากการใช้สินทรัพย์นั้น ๆ ในแต่ละงวดบัญชี

วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์มีหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ของกิจการตามความเหมาะสมของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์แต่ละประเภท และถ้ากิจการเลือกใช้วิธีใดแล้วก็ควรจะใช้วิธีนั้นในทุกกรอบระยะเวลาบัญชีตามหลักความสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากการจัดซื้อสินทรัพย์ถาวรเข้ามาใช้ดำเนินงานกิจการไม่ได้มีการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ ดังนั้นตามสมมติฐานของผู้ศึกษาเห็นว่ากิจการควรจะมีการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ตามความเหมาะสม ดังนี้

1. อ่างเก็บน้ำ ควรใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง เพราะถือว่ากิจการสามารถใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำเท่า ๆ กันทุกปี
2. อาคารสำนักงานและอาคารโรงงาน ควรใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง เนื่องจากอาคารมีการเสื่อมสภาพไปตามระยะเวลาและถือว่าเป็นการเสื่อมสภาพเท่า ๆ กันทุกปี ในขณะที่กิจการสามารถใช้อาคารในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่า ๆ กันทุกปี
3. เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร เครื่องคัดเกรด เครื่องสูบน้ำและตัวบ่ม ระบบการให้น้ำ เครื่องพ่นยา เครื่องตัดหญ้า เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ควรใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง โดยถือว่าสินทรัพย์ดังกล่าวมีการใช้งานเท่า ๆ กันทุกปี เพราะกิจการมีการปลูกส้มอย่างเป็นระบบโดยมีการเพาะปลูก

ไว้ประมาณ 80 ต้น การดูแลรักษาสม่ำเสมอตลอดปี ดังนั้นสินทรัพย์ดังกล่าวจึงมีการใช้งานอย่างสม่ำเสมอตลอดปี

4. อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน ควรใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง เนื่องจากกิจการมีการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ จึงถือได้ว่ามีการใช้งานอย่างสม่ำเสมอตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์

5. ยานพาหนะ ควรใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง เนื่องจากยานพาหนะมีการใช้งานอย่างสม่ำเสมอทุกรอบระยะเวลาบัญชี และมีการเสื่อมสภาพไปตามระยะเวลา

หนี้สงสัยจะสูญ

เมื่อกิจการได้ขายผลผลิตเป็นเงินเชื่อออกไปแล้ว ลูกหนี้ส่วนใหญ่จะสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา แต่ก็มีลูกหนี้บางส่วนที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา โดยที่กิจการไม่ได้มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ กิจการจะคงบัญชีลูกหนี้ที่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ไว้ในสมุดบัญชีลูกหนี้เป็นระยะเวลา 5 ปี ถ้ายังไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ กิจการก็จะทำการตัดบัญชีเป็นหนี้สูญทั้งจำนวน แต่ถ้าหากลูกหนี้ยังมีตัวตนและสามารถติดตามทวงถามได้ กิจการไม่มีนโยบายในการตัดเป็นบัญชีหนี้สูญจะคงไว้ในสมุดบัญชีลูกหนี้ต่อไป

ตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป กิจการจำเป็นต้องประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ขึ้นมาจากจำนวนหนึ่ง เพื่อกันเอาไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ในงบการเงินเพื่อให้บัญชีลูกหนี้แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะเก็บเงินได้ในงบการเงิน การประมาณหนี้สงสัยจะสูญมีวิธีที่นิยมปฏิบัติกันมากอยู่ 2 วิธี คือ

1. การประมาณจากยอดขายเชื่อสุทธิประจำปี
2. การประมาณจากยอดลูกหนี้ตอนสิ้นปี

การเลือกใช้วิธีใดหรือให้มีจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารกิจการที่จะเลือกใช้และกำหนดขึ้นมา ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ ความชำนาญ รวมทั้งเหตุการณ์ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา เข้าช่วยในการพิจารณากำหนด และเนื่องจากกิจการไม่ได้มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเอาไว้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานว่ากิจการเลือกใช้วิธีการประมาณจากยอดลูกหนี้ตอนสิ้นปี โดยตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 2 % ของยอดลูกหนี้ตอนสิ้นปี

การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน

สิทธิการเช่า เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่ให้ประโยชน์แก่กิจการมากกว่า 1 รอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งกิจการไม่ได้บันทึกไว้เป็นสินทรัพย์และทยอยตัดจำหน่าย ตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป เพื่อถือเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีตามอายุที่กำหนดไว้ในสัญญา วิธีการตัดจำหน่ายสิทธิการเช่าของกิจการควรใช้เส้นตรง เพราะถือว่าสินทรัพย์มีการใช้ประโยชน์ เท่ากันทุกปี อีกทั้งยังสะดวกและง่ายในการปฏิบัติ

การตัดรายการรอกการตัดบัญชี

รายจ่ายลงทุนในการเพาะปลูกของปีที่ 1 - 2 ตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไปไปกิจการจะต้องตัดบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายภายในรอบระยะเวลาบัญชีที่กิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากรายจ่ายนี้ ซึ่งผู้บริหารของกิจการไม่สามารถประมาณได้ เนื่องจากต้นส้มที่กิจการเพาะปลูกในแปลงที่ 1 ส่วนห่วยไคร้ ปัจจุบันต้นส้มมีอายุประมาณ 24 ปี ยังสามารถให้ผลผลิตได้ในระดับที่น่าพอใจ จึงไม่สามารถประมาณได้ว่าจะได้รับผลผลิตจากต้นส้มต่อไปอีกกี่ปี ดังนั้นผู้บริหารของกิจการยังไม่มีนโยบายและไม่สามารถประมาณการได้ว่าคงอายุของต้นส้มไว้ต่อไปอีกกี่ปี จึงจะทำการล้มทิ้งแล้วเพาะปลูกทดแทน แต่จากข้อมูลเชิงวิชาการของกลุ่มไม้ผล กองส่งเสริมพืชสวนพบว่าโดยทั่วไปแล้วต้นส้มจะให้ผลผลิตได้จนถึงอายุประมาณ 15 ปี ผลผลิตที่ให้หลังจากนี้จะลดต่ำลงไม่คุ้มการลงทุน⁹

ดังนั้น กิจการอาจจะตัดบัญชีรายจ่ายลงทุนในการเพาะปลูกของปีที่ 1 - 2 ตามอายุของต้นส้มที่เจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงสุดตามข้อมูลเชิงวิชาการ ซึ่งต้องตัดให้หมดภายใน 13 ปี นับตั้งแต่ปีที่ 3 ซึ่งส้มเริ่มให้ผลผลิตโดยใช้วิธีเส้นตรง

สินค้ารับคืน

เมื่อกิจการได้ขายผลผลิตหรือได้จัดส่งผลผลิตไปให้ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว ในการตรวจรับสินค้าผู้ซื้ออาจพบว่าสินค้าเกิดความเสียหายระหว่างการขนส่ง ซึ่งถ้าหากมีการส่งคืนจะทำให้กิจการเกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และถึงแม้ว่ากิจการจะรับสินค้ากลับคืนก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้มีแต่จะทำให้ส้มเกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น เพราะส้มเป็นผลไม้ที่ต้องจำหน่ายภายในระยะเวลาหนึ่งไม่สามารถจัดเก็บไว้ได้ในระยะเวลานานเกินไป กิจการจึงไม่มีนโยบายในการรับสินค้ากลับคืน แต่จะยอมลดราคาลงซึ่งถือว่าเป็นส่วนลดพิเศษให้แก่ลูกค้าไป

⁹ กลุ่มไม้ผล กองส่งเสริมพืชสวน , กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร , 34.

ส่วนลดจ่าย

เกิดขึ้นในกรณีที่กิจการขายผลผลิตเป็นเงินเชื่อ โดยกิจการมีการจัดส่งสินค้าไปให้ลูกค้าก่อนแล้วให้ระยะเวลาแก่ลูกค้าในการชำระเงิน โดยกิจการมีนโยบายในการให้เครดิตเป็นเวลา 30 วัน หากลูกค้าชำระหนี้ก่อนกำหนดกิจการจะให้ส่วนลดอยู่ระหว่าง 10 - 20% ส่วนลดจ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างงวดบัญชีกิจการไม่ได้ทำการบันทึกบัญชีไว้ จึงตั้งสมมติฐานไว้ว่าไม่มีส่วนลดจ่ายในงวดบัญชีนี้

ส่วนลดรับ

กิจการได้มีการชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าภายในกำหนดระยะเวลาที่จะได้รับส่วนลดเงินสด ในระหว่างงวดบัญชีกิจการไม่ได้ทำการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวกับส่วนลดที่ได้รับ จึงตั้งสมมติฐานไว้ว่าไม่มีส่วนลดรับในงวดบัญชีนี้

ค่าสาธารณูปโภค

เนื่องจากกิจการไม่ได้บันทึกแยกค่าสาธารณูปโภคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการผลิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จึงถือว่า ค่าสาธารณูปโภคที่กิจการจ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งจำนวน

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

เนื่องจากกิจการไม่ได้บันทึกแยกค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการผลิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ผู้บริหารของกิจการจึงมีนโยบายประมาณการค่าน้ำมันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในอัตราร้อยละ 70 และเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในอัตราร้อยละ 30 ของค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวด

ค่าซ่อมบำรุง

เนื่องจากกิจการไม่ได้บันทึกแยกค่าซ่อมบำรุง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการผลิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จึงถือว่าค่าซ่อมบำรุงที่กิจการจ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งจำนวน

การนำข้อมูลที่มีอยู่มาจัดทำเป็นระบบบัญชีคู่

จากข้อมูลของสวนส้มธรรมชาติที่รวบรวมได้ ซึ่งมีการจัดทำตามระบบบัญชีเดี่ยวนั้น ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะด้านกรนำมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานฐานะการเงิน หรือวางแผนงานในอนาคต ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้นำเอาข้อมูลจากระบบบัญชีเดี่ยวที่ไม่สมบูรณ์มาทำเป็นงบการเงินที่ควรจะเป็นตามระบบบัญชีคู่ โดยจะทำการวิเคราะห์

1. หมวดรายได้ ประกอบด้วย ยอดขาย หมวดค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ยอดซื้อ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อนำมาจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักบัญชีคู่

2. นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก จากข้อมูลที่สังเกตได้จากการดำเนินงานจริงและจากการสัมภาษณ์ มาจัดทำงบดุล ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ ได้ดังนี้

หมวดรายได้

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขายของกิจการรวบรวมได้ ดังนี้

จากสมุดเงินสดรับ

1. รับเงินสดค่าขายผลผลิต	50,892,400.00
2. รับชำระจากลูกหนี้	8,768,000.00

จากข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และรายละเอียดเพิ่มเติม

	ต้นงวด	ปลายงวด
ลูกหนี้การค้า	9,380,000.00	12,160,000.00
ส่วนลดจ่าย	-	-

การคำนวณขายออกขายได้ ดังนี้

ขายผลผลิตเป็นเงินสด		50,892,400.00
บวก ขายผลผลิตเป็นเงินเชื่อ		
ลูกหนี้ปลายงวด	12,160,000.00	
รับชำระจากลูกหนี้	8,768,000.00	
ส่วนลดจ่าย	<u> -</u>	
	20,928,000.00	
หัก ลูกหนี้ต้นงวด	<u>9,380,000.00</u>	<u>11,548,000.00</u>
รวมยอดขายทั้งสิ้น		<u>62,440,400.00</u>

หมวดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อของกิจการรวบรวมได้ ดังนี้

จากสมุดเงินสดจ่าย

1. จ่ายเงินสดค่าซื้อสินค้า ประกอบด้วย :

จ่ายค่าซื้อปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	12,268,547.00
จ่ายค่าซื้อวัสดุโรงงาน	
- ค่าจ้าง	2,706,000.00
จ่ายค่าซื้อวัสดุในการหีบห่อ	5,942,830.00

2. จ่ายชำระเจ้าหนี้การค้า

ชำระหนี้เจ้าหนี้ -- ค่าปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	610,043.00
ชำระเจ้าหนี้ -- ค่าวัสดุโรงงาน	837,621.00

จากข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และรายละเอียดเพิ่มเติม

	ต้นงวด	ปลายงวด
เจ้าหนี้ - ค่าปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	610,043.00	562,869.00
เจ้าหนี้ - ค่าวัสดุโรงงาน	837,621.00	105,700.00

ตารางที่ 2 แสดงการคำนวณยอดซื้อของกิจการ

รายการ	บัญชีและยก่าจัดสรรพิเศษ	วัสดุโรงงาน	วัสดุในการหีบห่อ
ซื้อเงินสด	12,268,547.00	2,706,000.00	5,942,830.00
บวก ซื้อเชื่อ			
เจ้าหนี้ปลายทาง	562,869.00	105,700.00	-
จ่ายชำระระหว่างงวด	610,043.00	837,621.00	-
ส่งคืนและส่วนลดรับ	-	-	-
	13,441,459.00	3,649,321.00	5,942,830.00
หัก เจ้าหนี้ต้นงวด	610,043.00	837,621.00	-
รวมยอดซื้อทั้งสิ้น	12,831,416.00	2,811,700.00	5,942,830.00

ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต

จากข้อมูลการคำนวณหายอดซื้อของกิจการ สมุดเงินสดจ่าย และข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ของกิจการ สามารถคำนวณค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้ ดังนี้

1. ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชใช้ไป

ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชคงเหลือต้นงวด	540,667.00
บวก ซื้อสุทธิ	<u>12,831,416.00</u>
	13,372,083.00
หัก ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชคงเหลือปลายงวด	<u>432,867.00</u>
ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชใช้ไป	<u>12,939,216.00</u>

2. วัสดุโรงงานใช้ไป

วัสดุโรงงานคงเหลือต้นงวด	238,840.00
บวก ซื้อสุทธิ	<u>2,811,700.00</u>
	3,050,540.00
หัก วัสดุโรงงานคงเหลือปลายงวด	<u>271,950.00</u>
วัสดุโรงงานใช้ไป	<u>2,778,590.00</u>

3. ค่าแรงงาน

ค่าแรงงานของกิจการเกิดจากการจ้างคนงานที่ทำงานโดยทั่วไปในสวนส้ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนในท้องถิ่น การจ้างแรงงานจะมีทั้งประเภทรายวันและรายเดือน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างรายเดือน เพราะการทำสวนส้มเจ้าของกิจการให้ความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ สำหรับช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตกิจการจะมีการจ้างแรงงานรายวันเพิ่มจากปกติ ซึ่งมีปริมาณไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความเหมาะสม การจ่ายค่าแรงงานของกิจการสามารถจำแนกได้เป็น ค่าแรงงานทางตรง และค่าแรงงานทางอ้อม ตามลักษณะการดำเนินงานได้ ดังนี้

3.1 ค่าแรงงานทางตรง ได้แก่

3.1.1 ค่าแรงในการบำรุงรักษา เป็นค่าแรงงานที่จ่ายให้แก่คนงานที่ดูแลภายในสวน เกี่ยวกับการให้ปุ๋ย การฉีดพ่นสารเคมีและยากำจัดศัตรูพืช การกำจัดวัชพืช การตกแต่งกิ่ง การตัดกิ่งส้ม และงานเบ็ดเตล็ดทั่วไปบริเวณสวนส้มโดยตรง

3.1.2 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นค่าแรงงานในการเก็บส้มจากต้น เพื่อส่งไปยังโรงคัดเกรดส้ม ซึ่งถือเป็นแรงงานทางตรงของผลผลิต เพราะการเก็บเกี่ยวส้มจำเป็นที่จะต้องให้แรงงานคนเพื่อไม่ให้ส้มเกิดความบอบช้ำเสียหาย

3.2 ค่าแรงงานทางอ้อม ได้แก่

3.2.1 ค่าแรงในการคัดคุณภาพและบรรจุส้ม เป็นแรงงานที่เกิดขึ้นในกระบวนการคัดเกรดส้ม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตส้มให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะขายได้

แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลค่าแรงงานของกิจการ ไม่ได้จำแนกไว้ว่าเป็นค่าแรงงานในส่วนใดบ้าง จึงถือว่าค่าแรงที่จ่ายไปในรอบระยะเวลาบัญชีเป็นค่าแรงทางตรงทั้งหมด จำนวน 5,595,621.00 บาท

4. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์

สินทรัพย์ถาวรที่กิจการจัดซื้อเข้ามาเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และเกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต มีรายการและค่าเสื่อมราคาที่สามารถคำนวณได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเสื่อมราคาตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต

รายการ	วิธีการคำนวณ ค่าเสื่อมราคา	วันเดือน ปี ที่ซื้อ หรือ ได้มา	จำนวน หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาซาก ต่อหน่วย	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ประมาณอายุ การใช้งาน คงเหลือ (ปี)	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกมา ต้น งวด (บาท)	ค่าเสื่อมราคา ของงวดปัจจุบัน (บาท)
1. อ่างเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ	เส้นตรง	-	2	7,600,000.00	-	20	5	5,700,000.00	380,000.00
				7,600,000.00				5,700,000.00	380,000.00
2. อาคารโรงงาน โกดังเก็บของ ห้องเก็บเครื่องสูบน้ำ อาคารเก็บผลผลิต อาคารคัดเกรดผลผลิต	เส้นตรง	-	5	1,250,000.00	-	20	10	625,000.00	62,500.00
				1,000,000.00	-	20	10	500,000.00	50,000.00
				1,500,000.00	-	20	14	450,000.00	75,000.00
				2,000,000.00	-	20	14	600,000.00	100,000.00
				5,750,000.00		2,175,000.00	287,500.00		
3. เครื่องจักร และอุปกรณ์ การเกษตร เครื่องคัดเกรด	เส้นตรง	-	2	24,000,000.00	200,000.00	20	14	7,080,000.00	1,180,000.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	วิธีการ คำนวณ ค่าเสื่อมราคา	วัน เดือน ปี ที่ ซื้อ หรือ ได้มา	จำนวน (หน่วย)	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาซาก ต่อหน่วย	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ประมาณอายุ การใช้งาน คงเหลือ (ปี)	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกมา ต้น งวด (บาท)	ค่าเสื่อมราคา ของงวด ปัจจุบัน (บาท)
เครื่องสูบน้ำและตัวปั๊ม	เส้นตรง	-	10	4,500,000.00	-	5	2	2,700,000.00	900,000.00
ระบบการให้น้ำ	เส้นตรง	-	-	29,525,000.00	-	12	8	9,841,666.68	2,460,416.67
เครื่องพ่นยา	เส้นตรง	-	15	9,000,000.00	-	5	3	3,600,000.00	1,800,000.00
เครื่องตัดหญ้า	เส้นตรง	-	20	470,000.00	-	6	3	234,999.99	78,333.33
เครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตรอื่น	เส้นตรง	-	-	3,262,664.00	-	6	-	-	543,777.33
				70,757,664.00				23,456,666.67	6,962,527.33
4. ยานพาหนะ									
การเกษตร									
รถเกษตร (ไถ่ต้น)	เส้นตรง	-	8	1,360,000.00	10,000.00	5	3	512,000.00	256,000.00
รถแทรกเตอร์	เส้นตรง	-	5	4,350,000.00	20,000.00	5	3	1,700,000.00	850,000.00
				5,710,000.00				2,212,000.00	1,106,000.00

5. ค่าสิทธิการเช่าตัดจำหน่าย

ค่าสิทธิการเช่าถือเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเพาะปลูกส้มโดยตรง และจากสมมติฐานให้กิจการตัดจำหน่ายสิทธิการเช่าโดยวิธีเส้นตรง มูลค่าสิทธิการเช่า 157,725.00 บาท อายุสัญญาเช่า 15 ปี สามารถคำนวณค่าสิทธิการเช่าตัดจำหน่ายได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าตัดจำหน่าย} &= \frac{\text{สิทธิการเช่า}}{\text{อายุการเช่า}} \\
 &= \frac{157,725.00}{15} \\
 &= 10,515 \text{ บาทต่อปี}
 \end{aligned}$$

6. รายจ่ายลงทุนของปีที่ 1 – 2-ตัดจำหน่าย

รายจ่ายลงทุนในการเพาะปลูกช่วงปีที่ 1 – 2 เป็นรายจ่ายที่กิจการได้จ่ายไปเพื่อบำรุงรักษาดินส้มให้เจริญเติบโต ซึ่งเป็นช่วงที่ดินส้มยังไม่สามารถให้ผลผลิตได้ และจากสมมติฐานในการตัดบัญชีโดยใช้วิธีเส้นตรง ภายในกำหนดระยะเวลา 13 ปี นับจากปีที่ 3 ซึ่งส้มเริ่มให้ผลผลิตเป็นปีแรก การคำนวณรายจ่ายลงทุนของปีที่ 1 – 2 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงรายจ่ายลงทุนของปีที่ 1 – 2 คัดจำหน่าย

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4 – 14	ปีที่ 15
แปลงที่ 1 สวนห้วยไคร้ - ค่ากิ่งพันธุ์ส้ม รายจ่ายลงทุนของปีที่ 1 คัดจำหน่าย รายจ่ายลงทุนของปีที่ 2 คัดจำหน่าย	2519- 2520 135,000.00 (135,000.00)	2520- 2521 - (XXX)	2521- 2522 10,384.62 -	2522- 2533 10,384.62 -	2533- 2534 10,384.56 -
แปลงที่ 2 สวนบ้านถนน - ค่ากิ่งพันธุ์ส้ม รายจ่ายลงทุนของปีที่ 1 คัดจำหน่าย รายจ่ายลงทุนของปีที่ 2 คัดจำหน่าย	2527- 2528 3,920,000.00 (3,920,000.00)	2528- 2529 - (XXX)	2529- 2530 301,538.46 -	2530- 2541 301,538.46 -	2541- 2542 301,538.48 -

7. ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

ข้อมูลจากเงินสดจ่ายของกิจการสามารถจำแนกค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของงวดบัญชีนี้ทั้งหมด ดังนี้

7.1 ค่าไม้ค้ำกิ่งส้มและอุปกรณ์

จ่ายเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **1,307,972.00 บาท**

7.2 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

จากประมาณการค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิตในอัตราร้อยละ 70 ของค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวด

$$\begin{aligned} \text{ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต} &= 2,305,673.00 \times \frac{70}{100} \\ &= \mathbf{1,613,971.10 \text{ บาท}} \end{aligned}$$

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่กิจการได้จ่ายไปเป็นเงินสดระหว่างงวด มีค่าใช้จ่ายบางรายการจะต้องทำการปรับปรุงด้วยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังนั้นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เป็นของงวดปัจจุบัน สามารถคำนวณได้ดังนี้

1. ค่าสาธารณูปโภค

ค่าสาธารณูปโภคจ่ายระหว่างงวด	568,364.00
บวก ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่ายปลายงวด	<u>37,030.00</u>
	605,394.00
หัก ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่ายต้นงวด	<u>28,232.00</u>
ค่าใช้จ่ายของงวด	<u>577,162.00</u>

2. ค่าวัสดุในการหีบห่อ

วัสดุในการหีบห่อคงเหลือต้นงวด	310,900.00
บวก ซื้อสุทธิ	<u>5,942,830.00</u>
	6,253,730.00
หัก วัสดุในการหีบห่อคงเหลือปลายงวด	<u>443,500.00</u>
วัสดุในการหีบห่อใช้ไป	<u>5,810,230.00</u>

3. หนี้สงสัยจะสูญ

จากสมมติฐานให้กิจการเลือกใช้วิธีการประมาณจากยอดลูกหนี้สิ้นปี ในอัตรา 2% ของยอดลูกหนี้สิ้นปีและจากรายละเอียดเกี่ยวกับสินทรัพย์ มียอดลูกหนี้ปลายงวด 12,160,000 บาท สามารถคำนวณหนี้สงสัยจะสูญได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{หนี้สงสัยจะสูญ} &= \text{ยอดลูกหนี้ปลายงวด} \times \text{อัตราร้อยละที่ประมาณไว้} \\
 &= 12,160,000.00 \times \frac{2}{100} \\
 &= \mathbf{243,200.00 \text{ บาท}}
 \end{aligned}$$

เนื่องจากกิจการไม่เคยมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ในงบการเงิน ดังนั้นกิจการจะต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ทั้งหมดจำนวน คือ **243,200.00 บาท**

4. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์

สินทรัพย์ถาวรที่กิจการจัดซื้อเข้ามาเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกิจการ มีรายการและค่าเสื่อมราคาที่สามารถคำนวณได้ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

รายการ	วิธีการคำนวณ ค่าเสื่อมราคา	วัน เดือน ปี ที่ซื้อ หรือ ได้มา	จำนวน (หน่วย)	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาซาก ต่อหน่วย	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ประมาณอายุ การใช้งาน คงเหลือ (ปี)	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกมา ต้นงวด (บาท)	ค่าเสื่อมราคาของ งวดปัจจุบัน (บาท)
1. อาคารสำนักงานและที่พัก	เส้นตรง	-	23	11,920,000.00	-	20	10	5,960,000.00	596,000.00
				11,920,000.00				5,960,000.00	596,000.00
2. อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน									
เครื่องคอมพิวเตอร์	เส้นตรง	-	5	162,500.00	2,500.00	5	3	60,000.00	30,000.00
เครื่องคิดเลข	เส้นตรง	-	20	36,000.00	-	5	3	14,400.00	7,200.00
เครื่องพิมพ์ดีด	เส้นตรง	-	5	23,250.00	-	5	3	9,300.00	4,650.00
เครื่องโทรสาร	เส้นตรง	-	5	23,000.00	-	5	3	9,200.00	4,600.00
ตู้เซฟ	เส้นตรง	-	1	16,820.00	-	5	3	6,728.00	3,364.00
ตู้เก็บเอกสาร	เส้นตรง	-	5	13,000.00	-	5	3	5,200.00	2,600.00
โทรศัพท์	เส้นตรง	-	10	22,000.00	-	5	3	8,800.00	4,400.00
แอร์	เส้นตรง	-	5	72,500.00	-	5	3	29,000.00	14,500.00
โต๊ะ	เส้นตรง	-	15	38,500.00	-	5	3	15,400.00	7,700.00

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	วิธีการ คำนวณ ค่าเสื่อมราคา	วัน เดือน ปี ที่ซื้อ หรือ ได้มา	จำนวน (หน่วย)	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาซากต่อ หน่วย	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ประมาณอายุ การใช้งาน คงเหลือ (ปี)	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกมา ต้นงวด (บาท)	ค่าเสื่อมราคา ของงวดปัจจุบัน (บาท)
เก้าอี้	เส้นตรง	-	30	25,750.00	-	5	3	10,300.00	5,150.00
ตู้เก็บเอกสาร (ซื้อใหม่)	เส้นตรง	1/07/42	3	7,290.00	-	5	-	-	970.67
เครื่องคิดเลข (ซื้อใหม่)	เส้นตรง	20/11/42	5	8,360.00	-	5	-	-	462.66
				448,970.00				168,328.00	85,597.33
3. ยานพาหนะ									
รถยนต์บรรทุก 4 ล้อ	เส้นตรง	-	6	2,520,000.00	50,000.00	5	3	888,000.00	444,000.00
รถกระบะบรรทุก(ปีคอป)	เส้นตรง	-	7	2,240,000.00	30,000.00	5	3	812,000.00	406,000.00
รถจักรยานยนต์	เส้นตรง	-	20	700,000.00	5,000.00	5	3	240,000.00	120,000.00
รถกระบะบรรทุก(ใหม่คันที่ 1	เส้นตรง	29/10/42	1	577,000.00	30,000.00	5	-	-	36,866.30
รถกระบะบรรทุก(ใหม่คันที่ 2	เส้นตรง	20/01/43	1	596,500.00	30,000.00	5	-	-	12,416.44
				6,633,500.00				1,940,000.00	1,019,282.74

5. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ข้อมูลจากสมุดเงินสดจ่ายของกิจการ มีรายละเอียดค่าใช้จ่ายที่เป็นของงวดบัญชีนี้ทั้งหมด ดังนี้

5.1 เงินเดือน

จ่ายเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **1,794,100.00 บาท**

5.2 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

จากการประมาณการค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในอัตราร้อยละ 30 ของค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวด

$$\begin{aligned} \text{ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน} &= 2,305,673.00 \times \frac{30}{100} \\ &= \mathbf{691,701.90 \text{ บาท}} \end{aligned}$$

5.3 ค่าซ่อมบำรุง

จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **213,320.00 บาท**

5.4 ค่าวัสดุสำนักงาน

จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **20,017.00 บาท**

5.5 ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์

จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **64,105.00 บาท**

5.6 ค่าขนส่งออก

จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด **1,267,500.00 บาท**

5.7 ดอกเบี้ยจ่าย

ดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารจ่ายเป็นเงินสดไปทั้งหมด 3,435,960.67 บาท

5.8 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

จ่ายเป็นเงินสดไประหว่างงวดทั้งหมด 57,923.00 บาท

จากการวิเคราะห์รายการบัญชีสามารถจัดห้งบดุล งบต้นทุนการผลิต และงบกำไรขาดทุนได้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

สวนสัมมนาธร

งบดุล

ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสดและเงินฝากธนาคาร		4,905,836.27
ลูกหนี้การค้า	12,160,000.00	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>243,200.00</u>	11,916,800.00
สินค้างเหลือ :		
ผลผลิตคงเหลือ	8,975,000.00	
ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	432,867.00	
วัสดุโรงงาน	<u>271,950.00</u>	9,679,817.00
วัสดุในการหีบห่อ		<u>443,500.00</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>26,945,953.27</u>

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

ที่ดิน		205,000.00
อ่างเก็บน้ำ	7,600,000.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อ่างเก็บน้ำ	<u>6,080,000.00</u>	1,520,000.00
อาคารสำนักงานและที่พัก	11,920,000.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคารสำนักงานและที่พัก	<u>6,556,000.00</u>	5,364,000.00
อาคาร โรงงาน	5,750,000.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร โรงงาน	<u>2,462,500.00</u>	3,287,500.00
เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร	70,757,664.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร	<u>30,419,194.00</u>	40,338,470.00

อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน	448,970.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน	<u>253,925.33</u>	195,044.67
ยานพาหนะ	6,633,500.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-ยานพาหนะ	<u>2,959,282.74</u>	3,674,217.26
ยานพาหนะการเกษตร	5,710,000.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-ยานพาหนะการเกษตร	<u>3,318,000.00</u>	<u>2,392,000.00</u>
รวมที่ดิน อาคารและอุปกรณ์		<u>56,976,231.93</u>
สินทรัพย์อื่น		
สิทธิการเช่า		105,150.00
รายการจ่ายลงทุนของปีที่ 1-2 รอดตัดจำหน่าย		-
รวมสินทรัพย์อื่น		<u>105,150.00</u>
รวมสินทรัพย์		<u>84,027,335.20</u>
หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร		20,112,632.66
เจ้าหนี้การค้า		668,569.00
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย		37,030.00
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย		<u>4,724,442.32</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>25,542,673.98</u>
รวมหนี้สิน		<u>25,542,673.98</u>
ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ		
ทุน-นายบัณฑิต จิระวัฒนากุล		49,227,908.08
บวก กำไรสุทธิ		<u>9,256,753.14</u>
รวมส่วนของผู้ถือเป็นผู้เป็นเจ้าของ		<u>58,484,661.22</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ		<u>84,027,335.20</u>

สวนสัมมนาธร
งบต้นทุนการผลิต
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543

ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชใช้ไป		
ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชต้นงวด	540,667.00	
บวก ชื้อ	<u>12,831,416.00</u>	
ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชมียู่ทั้งสิ้น	13,372,083.00	
หัก ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชปลายงวด	<u>432,867.00</u>	12,939,216.00
ค่าแรงทางตรง		5,595,621.00
ค่าใช้จ่ายในการผลิต / จัดสรร		
วัสดุโรงงานใช้ไป	2,778,590.00	
ค่าเสื่อมราคา-อ่างเก็บน้ำ	380,000.00	
ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงงาน	287,500.00	
ค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร	7,355,860.66	
ค่าเสื่อมราคา-ยานพาหนะการเกษตร	1,106,000.00	
ค่าสิทธิการเช่าตัดจำหน่าย	10,515.00	
รายจ่ายลงทุนของปีที่1-2 ตัดจำหน่าย	-	
ค่าไม้ค้ำกิ่งส้มและอุปกรณ์	1,307,972.00	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	<u>1,613,971.10</u>	<u>14,840,408.76</u>
ต้นทุนการผลิต		<u>33,375,245.76</u>

สวนสัมมนาธร
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543

รายได้จากการขายสินค้า	62,440,400.00
หัก ต้นทุนขาย (รายละเอียดประกอบ 1)	<u>32,550,245.76</u>
กำไรขั้นต้น	29,890,154.24
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (รายละเอียดประกอบ 2)	<u>12,472,998.11</u>
กำไรขาดทุนก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี	17,417,156.13
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	<u>3,435,960.67</u>
กำไรก่อนหักภาษี	13,981,195.46
หัก ภาษีเงินได้ (รายละเอียดประกอบ 3)	<u>4,724,442.32</u>
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>9,256,753.14</u>

สวนส้มชนาธร
รายละเอียดประกอบงบการเงิน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543

รายละเอียดประกอบ 1 : ต้นทุนขาย

ผลผลิตคงเหลือต้นงวด	8,150,000.00
บวก ต้นทุนการผลิต	<u>33,375,245.76</u>
ผลผลิตทั้งสิ้น	41,525,245.76
หัก ผลผลิตคงเหลือปลายงวด	<u>8,975,000.00</u>
ต้นทุนขาย	<u>32,550,245.76</u>

หมายเหตุ ผลผลิตคงเหลือของกิจการประกอบด้วยผลผลิตส้มที่ยังอยู่บนต้นรอการเก็บเกี่ยว และผลผลิตส้มที่เก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นซึ่งเก็บรักษาไว้ในอาคารเก็บผลผลิต แต่ยังไม่สามารถจำหน่ายได้ในงวดบัญชี และได้มาจากการตีราคาของกิจการ

รายละเอียดประกอบ 2 : รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ค่าใช้จ่ายในการขาย :

ค่าขนส่งออก	1,267,500.00	
ค่าวัสดุในการหีบห่อใช้ไป	<u>5,810,230.00</u>	7,077,730.00

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร :

เงินเดือน	1,794,100.00	
ค่าสาธารณูปโภค	577,162.00	
หนี้สงสัยจะสูญ	243,200.00	
ค่าเสื่อมราคาอาคารสำนักงานและที่พัก	596,000.00	
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน	85,601.32	
ค่าเสื่อมราคา-ยานพาหนะ	1,052,137.89	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	691,701.90	
ค่าซ่อมบำรุง	213,320.00	
ค่าวัสดุสำนักงาน	20,017.00	
ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	64,105.00	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>57,923.00</u>	<u>5,395,268.11</u>
รวมค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร		<u>12,472,998.11</u>

รายละเอียดประกอบ 3 : การคำนวณภาษีจ่าย

วิธีที่ 1 จำนวนจากเงินได้สุทธิ

เงินได้จากการขายสินค้า		62,440,400.00
หัก ค่าใช้จ่าย :		
ต้นทุนขาย	32,550,245.76	
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	12,472,998.11	
ดอกเบี้ยจ่าย	<u>3,435,960.67</u>	<u>48,459,204.54</u>
เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย		13,981,195.46
หัก ค่าลดหย่อน-คุณบิดนุฑูร จิระวัฒนากุล		<u>30,000.00</u>
		13,951,195.46
หัก ลดหย่อนเงินบริจาค		<u>-</u>
เงินได้สุทธิ		<u>13,951,195.46</u>
ภาษีที่คำนวณจากเงินได้สุทธิ ตามวิธีที่ 1		<u>4,724,442.32</u>
(คำนวณจากเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา)		

วิธีที่ 2 ถ้าเงินได้พึงประเมินมีจำนวนตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป ต้องคำนวณภาษีใน

อัตราร้อยละ 0.5

เงินได้จากการขายสินค้า	62,440,400.00
คูณ อัตราภาษี	<u>0.5%</u>
ภาษีที่คำนวณได้จากวิธีที่ 2	<u>312,202.00</u>

เมื่อเปรียบเทียบภาษีที่คำนวณได้จากวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 กิจการจะต้องเสียภาษีในจำนวนที่มากกว่าระหว่างวิธีที่ 1 กับ วิธีที่ 2 ดังนั้นภาษีเงินได้ที่ต้องชำระสำหรับรอบระยะเวลาเวลานี้เท่ากับ 4,724,442.32 บาท

ในการประกอบธุรกิจผู้บริหารมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะบริหารงานให้ดำเนินงานของธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายที่ได้วางไว้ ตลอดจนต้องสามารถวางแผนงานล่วงหน้าและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อจะได้หาทางแก้ไข ซึ่งผู้บริหารจะต้องอาศัยข้อมูลจากงบการเงิน จะเห็นได้ว่าจากงบกำไรขาดทุนและงบดุลของสวนสัมมนาฯ ที่ได้จัดทำขึ้นตามระบบบัญชีคู่โดยใช้เกณฑ์คงค้าง เป็นการนำเอารายการทางบัญชีมาจัดประเภทไว้เป็นหมวดหมู่ มีกฎเกณฑ์ และสรุปผลอย่างมีรูปแบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการบัญชีที่ยอมรับทั่วไป จึงทำให้งบการเงินมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ผู้บริหารกิจการก็แน่ใจได้ว่ารายการทางบัญชีได้ถูกบันทึกไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งยังง่ายต่อการควบคุมและตรวจสอบความถูกต้อง

งบกำไรขาดทุน ซึ่งจัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างทำให้รายได้และค่าใช้จ่ายแสดงไว้ตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง โดยค่าใช้จ่ายจะรับรู้ในงบกำไรขาดทุน ตามเกณฑ์ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับรายได้ที่เกิดจากต้นทุนนั้น หรือที่เรียกว่า หลักการจับคู่ ซึ่งจะทำให้งบกำไรขาดทุนแสดงผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาบัญชีได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า กิจการมีรายได้และค่าใช้จ่าย โดยแยกเป็นต้นทุนของการผลิตหรือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเมื่อเปรียบเทียบรายได้ออกกับค่าใช้จ่ายแล้วกิจการมีผลกำไรหรือขาดทุนเท่าไร ซึ่งผลการดำเนินงานนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารกิจการว่าสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และผลตอบแทนได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ข้อมูลในงบกำไรขาดทุนจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผน ควบคุม และตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ควบคุมค่าใช้จ่าย ลดต้นทุนการผลิตในส่วนที่สูงเกินไปหรือไม่มีความจำเป็น เพื่อช่วยให้กิจการมีกำไรสูงขึ้น

งบดุลจะแสดงให้เห็นว่ากิจการมีการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดบ้าง แต่ละรายการมีมูลค่าคงเหลือสุทธิอยู่จำนวนเท่าใด มีสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง คือสามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ง่ายจำนวนเท่าใด ซึ่งกิจการอาจมีความจำเป็นต้องใช้หมุนเวียนในการชำระค่าสินค้าหรือชำระหนี้ระยะสั้น และมีการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานประเภทใดบ้าง เป็นการลงทุนที่มากเกินความจำเป็น และมีความเสี่ยงในการลงทุนหรือไม่ ส่วนทางด้านหนี้สินและทุนจะบอกให้ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินทุนว่ามาจากแหล่งใดบ้าง ทั้งส่วนของเจ้าของ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนภายในที่ได้มาจากเงินลงทุนของผู้เป็นเจ้าของรวมกับกำไรที่กิจการหามาได้และสะสมไว้เพื่อใช้ในการลงทุนต่อ และจากแหล่งเงินทุนภายนอกที่ได้มาจากการกู้ยืม ซึ่งกิจการมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระคืน โดยแยกเป็นระยะสั้น หรือระยะยาวจำนวนเท่าใด กิจการมีความสามารถที่จะชำระคืนหรือไม่ นอกจากนี้ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนและงบดุลยังสามารถนำไปใช้วิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินในการวิเคราะห์ความคล่องตัว ความสามารถในการใช้

สินทรัพย์ ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการหากำไร ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้บริหารที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ ควบคุม และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University